
Tek Kullanımlık Aletlerin Tekrar Kullanımı

Prof. Dr. Yeşim ÇETİNKAYA ŞARDAN

*Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Enfeksiyon Hastalıkları Ünitesi, ANKARA*

---

1 970'li yılların başına kadar tekrar kullanılabilir cihaz/aletlerle, tek kullanımlık (disposable) cihaz/aletler arasında çok net bir ayrım varken, 1970'li yılların ortalarından itibaren ekonomik nedenlerle tek kullanımlık aletlerin tekrar kullanımını gündeme gelmeye başlamıştır. Beraberinde getirdiği riskler konusunda yapılan tüm tartışmalara rağmen, günümüzde tek kullanımlık aletler yaygın olarak tekrar kullanılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri gibi birçok gelişmiş ülkede bu konu ile ilgili tanımlanmış kurallar bulunmakta ve tek kullanımlık aletleri tekrar kullanan tüm merkezlerin bu kurallara uyması gerekmektedir. Ülkemizde tek kullanımlık aletlerin tekrar kullanımı ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme bulunmamakta, ancak birçok hastanede yaygın olarak uygulandığı bilinmektedir.

Tek kullanımlık aletlerin tekrar kullanımı konusundaki çekinceler iki ana başlıkta toplanmaktadır:

- Tekrar kullanılmak üzere dekontaminasyon ve sterilizasyon işlemlerine tabi tutulan aletlerin yeniden kullanımının güvenli olup olmadığı,
- Dekontaminasyon ve sterilizasyon sonrasında alet/cihazda fonksiyonel bir kayıp meydana gelip gelmediği.

Bu çekinceler nedeniyle birçok gelişmiş ülkede tek kullanımlık aletler özel merkezlerde fonksiyon kaybı yönünden test edildikten sonra tekrar kullanıma hazır hale getirilmektedir.

Tek kullanımlık bir alet/cihazın tekrar kullanımı konusunda karar verirken, öncelikle maliyet ve alet/cihazın kolay temizlenebilir özellikte olup olmadığı dik-

kate alınmalıdır. Tekrar kullanıma hazır hale getirme işleminin de bir maliyeti olduğu (dekontaminasyon, paketleme, sterilizasyon vb.) unutulmamalıdır. Kolay temizlenebilir özellikte olmayan hiçbir tek kullanımlık aletin tekrar kullanımı yoluna gidilmemelidir. Tekrar kullanma kararı verilirken ilgili alet için hangi sterilizasyon yönteminin uygun olacağı araştırılmalıdır (etilen oksit, plazma sterilizasyonu vb.). Kritik aletler, hiçbir zaman dezenfektan solüsyonda bekletilerek (yüksek düzey dezenfeksiyon) tekrar kullanılmamalı, mutlaka uygun bir yöntemle steril hale getirilmelidir.

Tek kullanımlık aletlerin tekrar kullanımı ile ilgili bir fiyatlandırma politikası belirlenmeli, ayrıca bu konuda hastalara bilgi verilerek onamları alınmalıdır. Maalesef ülkemizde tek kullanımlık aletlerin nasıl yeniden kullanıma hazır hale getirilebileceği konusunda yazılı kurallar bulunmadığı gibi, hastaların bilgilendirilmesi ve ücretlendirme için de herhangi bir yasal düzenleme yoktur. Ülkemizde çok sık uygulanmasına rağmen kuralları tamamen belirsiz olan ve hasta güvenliği açısından ciddi bir tehdit (enfeksiyon riski, fonksiyonel kayba uğramış bir cihazın yeniden kullanımının yaratacağı riskler vb.) oluşturan bu konuda acilen yasal düzenleme yapılması gereklidir.

KAYNAKLAR

1. Dunn D. Reprocessing single-use devices-regulatory roles. *AORN Journal* 2002;76:100-28.
2. Greene VW. Reuse of medical devices labeled for single-use. In: Mayhall CG (ed). *Hospital Epidemiology and Infection Control*. 3rd ed. Philadelphia, 2004:1535-45.